

УДК 378.03

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Н. Г. Богданова

Українська інженерно-педагогічна академія

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут

вул. Добровольського, 1, м. Слов'янськ, 84100, Україна. E-mail: bogdanovang@ukr.net

Досліджено сучасні технології у процесі формування і реалізації життєтворчості особистості. Зазначено, що життєтворчість, як духовно-практична діяльність особистості, спрямована на проектування, планування, програмування і творче здійснення нею власного життя. Встановлено, що технології життєтворчості особистості – це збереження, розвиток, збагачення та передача наступним поколінням усіх наявних культурних здобутків. Виходячи з методологічних принципів, встановлено технологічні доробки, що будуть сприяти життєтворчості, які людині необхідно виховувати та плекати у себе: підсистема спрямованості, підсистема характерологічних особливостей особистості, підсистема творчих умінь, підсистема індивідуальних особливостей психічних процесів. Доведено, що парадигма життєтворчості передбачає впровадження технологій конструювання індивідуальності як суб'єкта навчання, виховання та впливу: самоконструювання, самореалізація, набуття життєвого досвіду; технологія проєкт-реалізація, учень – проєктувальник життя; самоактуалізація «Я» – самоусвідомлення – самореалізація – усвідомлення особистісних життєвих перспектив. Виділено риси, які можуть сприяти життєтворчим технологіям: спрямованість на творчу діяльність, позитивне уявлення про себе, бажання пізнати себе; творчий інтерес, допитливість; потяг до пошуку нової інформації, фактів, характерологічні особливості. Підкреслено, що сучасні технології життєтворчості відрізняються гуманістичною спрямованістю та орієнтацією на суб'єкт-суб'єктні відносини людина-світ і будуються на основі освіти та виховання. Визначено, що одними з сучасних технологій життєтворчості є технології: самореабілітації, самообілізації, мистецтва життя, філософії.

Ключові слова: технології, життєтворчість, особистість, життя, діяльність.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Особистість, розроблюючи, коригуючи та здійснюючи свій життєвий сценарій, оволодіває мистецтвом жити, в основі якого лежать засоби, методи і технології життєтворчості. Одним з основних є поняття про життєтворчість – духовно-практичної діяльності особистості, спрямованої на творче проектування і здійснення свого життя. [1]. Тому метою цього дослідження є визначення і аналіз сучасних технологій у процесі формування і реалізації життєтворчості особистості.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Багато вчених визначають технології життєтворчості як системний метод формування особистості з урахуванням відповідних ресурсів і можливостей, як презентацію себе у світі [2]. Життєтворчість розглядається як вища форма виявлення творчої природи, вона сприяє вибору особистістю стратегії життя, розробці життєвих планів, реалізації її індивідуального життєвого проєкту [3].

Традиційно технології життєтворчості будуються на основі освіти та виховання. Але, традиційне навчання не зміцнює місце і роль людини в культурі, ступінь її готовності до глобальних змін у житті.

Сьогодні диктує необхідність пошуків нових технологій життєтворчості. Серед сучасних технологій життєтворчості можна визначити технології самореабілітації, самообілізації [4], технологію мистецтва життя [5] та філософію, яка є певною методологією пізнання, культурою, за допомогою якої людина пізнає світ [6]. Тому, технологію життєтворчості особистості можна визначити як збереження, розвиток, збагачення та передача наступним поколінням усіх наявних культурних здобутків [7].

Однією з магістральних доріг розширення життєвого світу – це освіта. Тому, парадигма життєтворчості передбачає впровадження технологій конструювання індивідуальності як суб'єкта навчання, виховання та впливу: самоконструювання, самореалізація, набуття життєвого досвіду; технологія проєкт-реалізація, учень – проєктувальник життя; самоактуалізація «Я» – самоусвідомлення – самореалізація – усвідомлення особистісних життєвих перспектив [8].

Таким чином, технологію життєтворчості особистості можна визначити як збереження, розвиток, збагачення та передача наступним поколінням усіх наявних культурних здобутків. [7].

Взагалі, необхідність формування технологій життєтворчості зумовлюється особистісними передумовами:

1. Зростання домагань особистості на свободу самовизначення відповідно до своїх життєвих цілей і пріоритетів.

2. Дистанціювання від суспільства і особистий вибір форм та міри втіленості в життєдіяльність суспільства вимагає зростання відповідальності і компетентності особистості в організації свого життєвого процесу.

3. Переважання уявлень сучасної молоді про гроші, як найточніший маркер статусу людини, її здатності забезпечити бажаний спосіб життя.

4. Неправильна інтегральна оцінка підрастаючим поколінням свого суспільного стану, що містить порівняння з життям ровесників в інших країнах світу.

5. Тенденція спрямування свідомості й поведінки молодих людей на шляхи індивідуального вижи-

вання та пристосування до соціальної реальності, що інтенсивно змінюється.

6. Відсутність у молоді необхідних знань та вмій життєустрою, які, на жаль, не набули систематизованого вигляду у процесі навчання й мають дуже малі можливості апробації і закріплення в практичній діяльності [9].

«Питання, – писав Фуко, – полягає в тому, аби знати, як направляти своє власне життя, аби додати йому як можна прекраснішу форму (у очах інших, самого себе, а також майбутніх поколінь, для яких можна буде послужити прикладом). Ось те, що я спробував реконструювати: освіта і розвиток деякої практики себе, метою якого є конститування саме себе як творіння свого власного життя [10]».

ВИСНОВКИ. Розглянувши провідні технології формування та реалізації життєтворчості особистості можемо зробити висновок, що традиційно технології життєтворчості будуються на основі освіти та виховання.

Молодь має менше можливостей планувати власне життя на роки вперед і тому вимушена орієнтуватись на сьогоднішні результати і швидкі зиски. Ось чому найважливішим завданням є втілення технологій життєтворчості не тільки в освіту, а й у суспільне буття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горностаї П.П. Життєві ролі та життєтворчість // Наукові студії з соціальної та політичної психології. – 2002. – Вип. 5(8). – С. 81–91.
2. Пурло О.Ю. Особистість: суб'єкт або автор життєтворчості? // Зб. наук. пр. «Проблеми сучасної психології». – Кам'янець-Подільський: Аксіома,

2008. – Вип. 2. – С. 269–275.

3. Нишета В.А. Життєва компетентність особистості: до питання створення функціональної моделі // Зб. наук. праць. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки. – Запоріжжя, 2008. – Вип. 51. – С. 257–264.

4. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття // Наук.-метод. зб. «Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство». – К.: Контекст, 2000. – 336 с.

5. Джура О.Д. Теоретико-методологічні проблеми дослідження життєтворчості особистості // Журнал наукових праць «Нова парадигма». – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – Вип. 83. – С. 4–10.

6. Леонтьев Д.А. Жизнетворчество как практика расширения жизненного мира // 1-я Всерос. науч.-практ. конф. по экзистенциальной психологии. – М.: Смысл, 2001. – С. 100–109.

7. Позінкевич Р.О. Творче формування особистості та її життєтворчість як визначальна умова культури // Наук. вісн. Волинського нац. ун-ту ім. Л. Українки. – 2008. – Вип. 12. – С. 224–229.

8. Олейничук М.І. Ростити людину – це радість!...: Роздуми педагогів про життєву компетентність // Шкільний світ. – 2005. – № 37. – С. 15–20.

9. Панченко С.М. Підготовка молоді до особистісної життєтворчості – вимога часу // Сер. «Педагогіка і психологія. Проблеми сучасної педагогічної освіти». – К.: Пед. преса, 2000. – Т. 2, част. 6. – С. 58–63.

10. Розин В.М. Опыт изучения гуманитарного творчества (Эволюция взглядов М. Фуко) // Общественные науки и современность. – 2000. – № 3. – С. 131–141.

MODERN TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FORMATION AND REALIZATION OF VITAL CREATIVITY OF PERSONALITY

N. Bogdanova

Ukrainian engineer-pedagogical academy

Educational-scientific professionally-pedagogical institute

vul. Dobrovolskogo, 1, Slovyansk, 84100, Ukraine. E-mail: bogdanovang@ukr.net

In the article modern technologies were investigated in the process of formation and realization of vital creativity of personality. It was noted that vital creativity, as the spiritually-practical activity of personality, aimed at the design, planning, programming and implementation of its own creative life. It was set that technology of vital creativity of personality is maintenance, development, enriching and transmission to the next generations of all present cultural achievements. Based on the methodological principles, technological revisions that will assist vital creativity was set, that it is necessary to bring up a man and cherish for it: subsystem of orientation, subsystem of characterological features of personality, subsystem of creative abilities, subsystem of individual features of mental processes. It was proved that the paradigm of vital creativity envisages introduction of technologies of constructing of individuality as a subject of studies, education and influence: self-designing, self-realization, acquisition of vital experience; technology is project-realization, a student is a designer of life; self-actualization of "I" is self-awareness - self-realization - realization of personality vital prospects. It was selected traits that may contribute to vital and creative technologies: focus on creativity, a positive view of themselves, a desire to know yourself; creative interest, curiosity; desire to search for new information, facts, personality traits. It was underlined, that modern technologies of vital creativity differ in a humanistic orientation and orientation on subject-subject relations the man-world and built on the basis of education and upbringing. It was determined that one of the modern technologies of vital creativity is technologies: self-rehabilitation, self-mobilization, art of living, philosophy.

Key words: technology, personality, life and activity.

REFERENCES:

1. Gornostay, P.P. (2002), "Life roles and life and creativity", *Naukovi studiyi z sokhialnoyi ta politychnoyi psykholohiyi*, Vol. 5, no. 8, pp. 81–91. (in Ukrainian)
2. Purlo, O.Yu. (2008), "Personality: the subject or the author of the life?", *Zbirnyk naukovykh prats "Problemy suchasnoyi psykholohiyi"*, Vol. 2, pp. 269–275. (in Ukrainian)
3. Nyshcheta, V.A. (2008), "Living competence of personality: a functional model", *Zb. nauk. prats. Pedagogika i psykholohiya formuvannya tvorchoyi osobystosti: problemy i poshuky*, Vol. 51, pp. 257–264. (in Ukrainian)
4. Yermakov, I. (2000), "Pedagogy of creativity: guidelines for the twenty-first century", *Nauk.-metod. zb. "Kroky do kompetentnosti ta integratsiyi v suspilstvo"*, Kontekst, Kiev. (in Ukrainian)
5. Dzhura, O.D. (2009), "Theoretical and methodological problems of the study of the life of personality", *Zhurnal naukovykh prats «Nova paradygma»*, Vol. 83, pp. 4–10. (in Ukrainian)
6. Leontev, D.A. (2001), "Life and creativity as a practice of extending the living world", *1-ya Vseros. nauch.-prakt. konf. po ekzistentsialnoy psikhologiyi*, pp. 100–109. (in Russian)
7. Pozinkevych, R.O. (2008), "The formation of creative personality and creativity as fundamental to culture", *Nauk. visn. Volynskogo nats. un-tu im. L. Ukrayinky*, Vol. 12, pp. 224–229. (in Ukrainian)
8. Olynchuk, M.I. (2005), "Raise a man – a joy!...: Reflections of teachers about life competence", *Shkilnyy svit*, Vol. 37, pp. 15–20. (in Ukrainian)
9. Panchenko, S.M. (2000), "Preparing young people for personal creativity is the requirement of time", *Ser.: Pedagogika i psykholohiya. Problemy suchasnoyi pedagogichnoyi osvity*, Vol. 2, no. 6, pp. 58–63. (in Ukrainian)
10. Rozyn, V.M. (2000), "The experience of studying humanitarian work (the Evolution of M. Foucault)", *Obshchestvennyye nauki i sovremennost*, Vol. 3, pp. 131–141. (in Russian)

Богданова Наталія Григорівна,
д. філософ. н., доцент, професор,
Українська інженерно-педагогічна
академія,
Навчально-науковий професійно-
педагогічний інститут,
вул. Добровольського, 1, м. Слов'янськ,
84100, Україна
Тел. 050-194-0-966
E-mail: bogdanovang@ukr.net

Bogdanova Nataliya Grygorivna,
doctor of philosophical sciences, associate profes-
sor, professor,
Ukrainian engineer-pedagogical academy,
Educational-scientific professionally-
pedagogical institute,
vul. Dobrovolskogo, 1, Slovyansk, 84100,
Ukraine
Tel.: 050-194-0-966
E-mail: bogdanovang@ukr.net